

SLOVENE

Političen list za slovenski narod

Inserati:

Enostop. petivrst (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 „
za trikrat 9 „
za več kot trikrat . . . 8 „
V reklamnih noticah stane
enostopna garmondvrsta
à 26 h. Pri večkratnem ob-
javljanju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izveniš nedelje
in praznike, ob pol 6. uri
popoldne.

Velja po pošti:

za celo leto naprej K 26.—
za pol leta „ „ 13.—
za četrt leta „ „ 6.50
za en mesec „ „ 2.20

V upravnishvu:

za celo leto naprej K 22.40
za pol leta „ „ 11.20
za četrt leta „ „ 5.60
za en mesec „ „ 1.90

Za pošilj. na dom 20 h na
mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod iz
dvorišča nad tiskarno). — Rokopisi se
ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uredniškega telefona števil. 74.

Upravišstvo je v Kopitarjevih ulicah števil. 2. —
Vsprejema naročnino, inserate in
reklamacije.
Upraviškega telefona števil. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Meščan — kje si?

Tudi mesta so torej izvolila svoje poslance. Težko je šlo in s smrtnimi težavami. Zadnji je po izdajstvu socialne demokracije bil v ožji volitvi izvoljen v Idriji liberalci Gangl. Tako je torej število dopolnjeno, in slovenska mesta in trgi imajo čast, da jih zdaj zastopajo v deželni zboru: advokat dr. Tavčar, advokat dr. Triller, advokat dr. Vilfan, advokat dr. Novak, notar Plantan, katerim se ponižno pridružuje učitelj Gangl. Pirc in Lenarčič, ki nista advokata, bi bila skoro padla. Proti njim so kandidirali pravi meščani-domačini, ki jih je pa vrglo liberal

pravice slovanskega jezika. Če bi se tako reševala jezikovna vprašanja, smo mi vedno tepeni. Deželno-avtonomistično načelo Čehov v jezikovnih vprašanjih je pač koristno samo njim. Mi moramo smatirati vprašanje jezikovne enakopravnosti vedno in povsod kot splošno temeljno državno-pravno vprašanje, ki se mora rešiti povsod po istem načelu splošne enakopravnosti vseh narodov, in država mora garantirati narodnim manjšinam, da jih ne zatró v posameznih kronovinah preoblastne večine.

Dnevne novice.

+ **Jezikovno vprašanje.** »Slav. Korr.« poroča, da bodo Slovenci, ako vlada predloži zakon o uredbi jezikovnega vprašanja na Češkem, tudi zahtevali peremptorične rešitve jezikovnih razmer, zlasti na Štajerskem. — Mi smo svoje stališče označili jasno v včerajšnjem članku. Pristavljamo še, da med krščanskimi socialci ni pravega sporazumljenja glede na osnovo nemškega bloka proti Slovanom v jezikovnem vprašanju. Gessmann je za, Ebenhoch proti. Konservativno krilo krščanskih socialcev ne simpatizira z blokom. »Vaterland«, njega glasilo, piše celo proti. »Agramer Tagblatt« poroča iz Dunaja, da ni tako neverjetno, da ne bi se osnoval nemškemu bloku nasproti slovansko-romanski. Italijani so po sprejetju volivne reforme za istrski deželni zbor pripravljani za sporazum in baje ne bodo stavljali ovir ureditvi slovanskega, oziroma hrvaškega jezikovnega vprašanja, samo zahtevajo, da se prizna italijanskemu vseučilišče v Trstu. Slovanski hrvaški poslanci so za to, razun Spincića, ki tudi z istrsko volivno reformo ni zadovoljen.

+ **Zanimivo!** V »Novi Dobi« čitamo naslednje zanimivo pojasnilo: V ponedeljek je »S. N.« pisal: »... konstatujemo, da je dr. Ivan Zajec dne 29. februarja ob pol 10. zvečer v Narodnem domu pred pričami priznal, da je dr. Tavčar dobil v cellem kakih 15, dr. Triller pa kakih 5 nemških glasov.« Temu nasproti izjavljam, da se čudim, kako so mogle »priče« smisel mojega razgovora z g. dr. Trillerjem tako pokaziti. Navajam sledeča suha dejstva, ne da bi hotel komu kaj očitati, ali koga zagovarjati.

1. V dolini šentilorski smo se sešli stari in »najnovejši« prijatelji delavstva. 2. V tej pisani družbi so se razvneli vsakovrstni »gostilniški pogovori«, o katerih se navadno drug dan nič več ne ve. V razgovoru mi dr. Triller trdi, da so Nemci korporativno volili protiliberalno. Tej trditvi sem odločno ugovarjal ter izrecno povdarjal, da sem lastnooko videl več nemških glasovnic v prilog liberalnim kandidatom. Navajal sem zato številke, katere v poštenu družbi pošteno zagovarjam. Iz načina najinega razgovora je moral vsak logično misleč človek sklepati, da sem hotel ovreči g. dr. Trillerja trditev. Navedena števila niso torej absolutna, am-relativna.

sledil ni smrkavosti pri nobenem drugem konju. Bržkone je ta bolezen ostala še izza časa, ko so gradili bohinjsko železnico. — Imeli smo občni zbor »Bralnega društva«. Novi odbor se je konstituiral sledeče: Jazek Poklukar, predsednik, Josip Pristov, podpredsednik, kaplan Ivan Lovšin, tajnik, T. Krle, blagajnik, svetnik Jan. Ažman, Anton Poljak, Jos. Kozelj, Šimen Ažman, Jakob Kunstelj, Jakob Jan, Franc Kunstelj, Vinko Zupan, odborniki; zadnji je tudi knjižničar in Šimen Ažman njegov namestnik. Članov šteje društvo 155 moških in ženskih. Dohodkov je imelo društvo 762,33 K, stroškov pa 666,53 K. V letošnjem letu je priredilo dosedaj tri dramske predstave. Ženski odsek se pripravlja na proslavo jubileja prikazni lurske M. B. Vprizoriti hoče v ta namen »Lurško pastarico«, če le mogoče na Marijin praznik 25. t. m. Sploh se vsa naša društva krasno razvijajo. — Do sedaj v letošnji zimi skoraj nismo poznali snega. Nad vse je bila mila, zdaj proti koncu se je pa pouježila; že od sobote sem sneži, snega imamo že en meter. Umevno, da triglavsko pogorje nosi še mnogo bolj močno sneženo kapo. — Naše bralno društvo ima na prodaj lep, dobro ohranjen harmonij.

— **Na smrt** na vešala je obsodilo sodišče v Banjaloki Marijo Cabraja iz Bosanskega Broda, ki je svojega moža z železnim drogom smrtno ranila, nato ga položila umirajočega na posteljo in hišo zažgala. Mož je zgorel.

— **Kruh se podraži?** Cene žitu se dvigajo; v Avstriji so poskočile cene zadnje dni za 20 do 30 vinarjev pri 50 kilogramih. V Budimpešti je cena žitu za april poskočila za 30 do 35 vinarjev.

— **Dalmatinska izložba v Monakovem.** Ta mesec priredijo v Monakovem dalmatinsko izložbo, ki bo predočevala dalmatinsko hišno industrijo in obrt.

— **Preganjanje slovaških listov na Ogrskem.** »Amerikanskim slovenskim novinarjem«, ki izhajajo v Pittsburgu, so odvzeli poštne debite in prepovedali kolportažo na Ogrskem.

— **Promocija frančiškana.** Leon Petrovič, frančiškan hercegovaške provincije, je te dni promoviral na vseučilišču v Freiburgu v Švici za doktorja bogoslovja.

— **V Lovrano** sta odpotovala prednik poslanske zbornice dr. Weisskirchner in poslanec Tomola, da obiščeta župana Luegerja. Minister Ebenhoch je iz Lovrane že odpotoval.

— **Po hribih in gorah** je preteklo nedeljo in ponedeljek nemetalno znova nad čevelj visoko snega. V r

razpočile dve bombi. Nastala je panika, v kateri sta bila dva otroka nevarno ranjena.

Kuga v San Francisku.

V San Francisku strašno divja kuga, 138 oseb je zbolelo, 74 je mrtvih. Kugo so zanesle mnogoštevilne podgane iz ladij.

Sredstva braniteljev.

Ne le današnji odvetniki uporabljajo vsa sredstva, da bi rešili svoje klijente; njihovi predniki so jim bili kos. »Gaulois« pripoveduje zanimiv dogodek »izpred sodišča« pred dvesto leti. Neki odvetnik se je trudil na vse načine, da bi rešil svojega branjenca. Zaman. Nazadnje vzdigne kvišku lepega otroka, sinčka obtoženčevega, ter ga pokaže sodnikom. Otrok se je jako milo jokalo, da so sodnike kar polile solze. Že se je mislilo, da bo obtoženec oproščen, kar neki sodnik vpraša otroka z glasom polnim usmiljenja: »Kaj ne, mali, ti se jočeš zavoljo očeta?« ... »ne, ne, — jočem se, ker me ta gospod ščiplje.« — Odvetnik je pogorel.

Tat knjig. V mestni knjižnici v Curihu so prijeli nekega tujca, ker je ukradel neko zelo dragoceno, redko knjigo iz 15. stoletja. Pri hišni preiskavi so našli mnogo knjig in s slikami okrašenih rokopisov. V knjižnici manjka mnogo dragocenih knjig, ki so bile najbrže prodane v inozemstvo.

Umrli je bivši ogrski justični minister Theophil Fabiny.

Štrajk je izbruhnil pri donavski parobrodni družbi.

Spomenik Svatopluku Čechu. V Brnu bodo postavili Moravani spomenik umrlemu pesniku Svatopluku Čechu.

25-kratni mož. V Minsku (zapadna Rusija) so na zahtevo njegove žene aretirali na cesti nekega Preisa. Preis, ki je imel te dni poročiti hčerko nekega bogatega posestnika, je ušel svoji ženi. Ko so zaznali za njegovo aretacijo, se je oglašilo 24 žensk, s katerimi je bil Preis poročen. Preis vse priznava.

Truplo matere kralja Milana, Marije Obrenovičeve, so našli v cerkvi sv. Spiridiona v Jassyju na Rumunskem, ko so prekopavali tla.

Za pol milijona ruskega premoga bo nakupila dunajska občina za svoje elektrarne. Ruski premog je cenejši in boljši kot prusko-šlezjski.

Požar je uničil več skladišč v marsiljskem pristanišču. Škode je več milijonov frankov.

Eva Vrhlicka, hči znanega češkega pesnika Jaroslava Vrhlickega, je nastopila v Brnu kot gledališna igralka. Žela je mnogo priz

Po volitvah.

Ožja volitev v Idriji.

Pri ožji volitvi v Idriji je Gangl zmagal z 46 glasovi. Da ima S. L. S. v Idriji 132 mož volivcev, je gotovo veliko, ako se pomisli, da so proti njej vsi uradniki, razven dveh, glasovali na liberalno stran. Koliko stori realka s svojim osebnim in ves aparat naše občine je nam neprijazen! Pred šestimi leti je dekan Arko zmagal v ožji volitvi z 48 glasovi, sedaj pa Gangl le s 46. in vendar so bili takrat na realki le štirje učitelji, sedaj jih je 15, ki so s svojim vplivom marsikaterega omahljivca pridobili na svojo stran. Ker so se pred dvema letoma zvezali liberalci s socialnimi demokrati, smo že vedeli, da Arko ne bo več izvoljen, naj še toliko za Idrijo stori, saj ni še mogoče, da bi ena stranka v malo letih tako napredovala, da bi prekosila obe nasprotni. Radi tega je tudi marsikateremu naših vpadel pogum, češ, zmagamo tako ne, kaj bi hodil na volišče. Od tod dejstvo, da se letos 44 volivcev ni udeležilo volitve, da si je bilo le kakih šest radi boleznih zadržanih. Mi smo z izidom volitve prav zadovoljni, ker 132 mož neupogljivih proti trem korporacijam, ki imajo moč in vpliv na razne volivce, je že armada, ki vzbuja respekt in spoštovanje.

Kako je zmagal Lenarčič?

(Senzačno odkritje iz Loža.)

Liberalci v Ložu so bili že silno potrti, ko so v mučni negotovosti čakali na izid volitve. Dobili so zopet sapo, ko dobe brzojavko, da je zmagal Lenarčič. V kolikem strahu so bili, kaže naslednja Tavčarjeva brzojavka: »Delajte, kolikor morete; okraj je v veliki nevarnosti.« Ta obupna vest je silno nervozne storila loške liberalce, da niso spali celi teden. Agitirali so na vse kriplje, da bi si skoraj polomili noge. To se sicer ni zgodilo, pač pa so nam izneverili 4 volivce, ki so že imeli popisane glasovnice. Nad enega se je pripeljal njegov zet s kočijo na vse zgodaj ter ga obdelaval tako dolgo, da je ostal doma. Ostali trije so potegnili z nasprotniki, ker so jim ti trobili v ušesa, češ, saj boste propadli, le z večino glasujte, da se vam ne bomo smejali. S tem so jih pregovorili. Celo iz doline Sodražice je bil prihlačal volit nek hlačan. Ker so tudi uradniki potegnili z njimi, so dobili 33 glasov, a mi le 14 glasov. In zakaj ta razlika? Lož je pri liberalcih sicer na slabem glasu že od nekdaj. Nekako pred 15 leti so liberalci doživeli poraz, ker liberalna misel pri nas ne najde ugodnih tal

na od 1885 ni več veljavna in Belgija je nasproti Angleški brez vsakega varstva, ker nima brodovja. Zato tudi angleški parlament tako dela na to, da bi Leopold kolonijo Belgiji čimprej izročil.

Na Daljnem Vzhodu.

London, 5. marca. »Times« poroča, da se Angleška pogaja s Siamom, da ji slednji odstopi vasaletni državi Kelantan in Trengganu. (Na malaškem polotoku.)

„Windhorstove zveze“.

München Gladbach, 21. febr. 1908.

Udeležujem se poučnega zborovanja, ki ga je priredila danes »Windhorstova zveza«. Trajalo je od 9. do 12. ure zveč. Neki odvetnik je pričel predavati o ustavi in podal vodilna načela o ustanovitvi držav. Sledila je živahna diskusija. Navzočih je bilo nekaj učiteljev, tvorničarjev, zdravnikov, referendarjev. Ni me toliko zanimalo predavanje in tudi ne diskusija. Zanimalo me je to, da se zanima katol. svetna inteligenca v Nemčiji tako živahno za socialna vprašanja. Duhovnik je bil navzoč pri večeru en sam.

Slovenska domača inteligenca je preveč komodna. Naš mladi inteligentni naraščaj je že precejšen. Na prste pa lahko sešteješ one, ki bi delovali na praktičnem socialnem polju. Razumem, kdor je navezan na kruh in odvise, tak ne more javno delovati na socialno političnem polju. Koliko pa imamo dejansko praktično delujočega naraščaja pri nas, ki javno nastopa, javno deluje? Vedno več imamo delavskih govornikov in tudi govornic. Drugače pa gre prebiti počasi naprej. Ves naš plus med praktično delavno inteligenco je majhen. Ni li res tako? Pa zabavljajo še čez naše ljudi, češ, ni zavednosti, ker ima liberalni lajški inteligent tako veliko zaslužka, oni pa malo. Res, napačno s strankinega stališča je, da podpira naš priprost somišljenik našim načelom nasprotnega odvetnika, liberalnega zdravnika, trgovca, obrtnika. Seveda, tega ne bodo priznali naši inteligenti, da so mnogokrat sami krivi, če je tako. Priprost človek gre rajši k nasprotniku, ki je z njim sladak kakor med, ljubezniv, jezičen, prijazen. Če mu kaže za hrbtno figo, ne ve in ne vidi.

Nekoč sem nekoga vprašal, zakaj da tako prakticira strankarsko brezbržnost. Dobil sem odgovor: »Kaj pa imam od stranke?« Odgovor je bil nepremišljen. Kaj pa je stranka? Zveza ljudi, ki jih vežejo enaka načela. Organizacija, nepolitična in politična, je sredstvo, da se doseže vspeh načela. Od stranke ne more ničesar nihče zahtevati, če trajno po svojih zmoglostih ne dela za njo. Čim bolj se posvetiš strankini organizaciji, tembolj boš znan ljudem in če si prijazen z njimi, si pridobiš zaupanje ljudstva in če ga z ošabnostjo ne zapraviš, te bo stranka, t. j. ljudje tvojih načel, podpirala. Seveda je pa i tu potrebno, da se popolnoma tudi nasprot